

Liechtenstein: Buzdağının Görünen Yüzü

1. Giriş

Avusturya ile İsviçre arasında yer alan ve sadece 160 km² lik yüzölçümü ve 35.000 kişilik nüfusu ile dünyanın en küçük ülkelerinden biri olan Liechtenstein geçtiğimiz Şubat ayında bir anda dünya gündemine oturdu. Tüm dünyada ve özellikle Avrupa'da dikkatlerin bu küçük Avrupa prensliği üzerine toplanmasının nedeni bu ülkenin merkezinde yer aldığı büyük ölçekli bir uluslararası vergi kaçakçılığının tespit edilmesiydi.

Kısaca özetlemek gerekirse, Liechtenstein'da faaliyet gösteren LGT Bank'ta çalışan bir arşiv görevlisi Heinrich Kieber 2002 yılında 1.400'e yakın süper zengin banka müşterisinin hesap bilgilerini çalar. Halen farklı bir kimlikle Avustralya'da yaşadığı düşünülen Kieber, hapis cezasıyla karşı karşıya kalınca, Liechtenstein'ı elindeki bilgileri ilgili ülkelere satmakla tehdit eder. Bu riski göze alamayan prenslik, bilgileri geri alma karşılığında Kieber'i serbest bırakır ve dosyanın kapandığı düşünülür. Ancak, Kieber bir kopyasını elinde tuttuğu sözkonusu bilgileri 2006 yılında önce İngiliz Gelir İdaresi'ne satmaya çalışır. İlginç bir şekilde, İngiliz Gelir İdaresi sözkonusu bilgileri almayı reddeder. Ancak, 2007 yılı Haziran ayında Alman İstihbarat Servisi 4,2 milyon Euro ödeyerek sözkonusu hesap bilgilerinin kayıtlı olduğu CD'yi satın alır. Ve 7 ay sonra, 14 Şubat 2008'de Alman müfettişler ülkenin en ünlü işadamlarından birisi olan, Deutsche Post CEO'su Klaus Zumwinkel'i tutuklayarak operasyonu başlatır.

Vergi incelemeleri Almanya'da halen devam ediyor. Bu süreçte bilgileri daha önce almayı reddeden İngiliz Gelir İdaresi de bu sefer başka bir eski banka çalışanından 100 bin Pound ödeyerek aldığı bilgiler doğrultusunda inceleme başlatmış durumda. Ayrıca, Almanya elindeki bilgileri ücretsiz olarak ilgili ülkelerle de paylaşmayı teklif ediyor. Zira, yapılan açıklamalara göre, Almanya'nın elindeki yaklaşık 1.400 hesap bilgisinin yaklaşık 600'u Alman mükelleflerine, kalanları ise muhtelif ülke mükelleflerine ait. Bu kapsamda Amerika, Avustralya, İngiltere, Kanada ve İsveç Almanya'dan bilgi talebinde bulunarak incelemeleri başlattılar.

Bundan kısa bir süre sonra, benzer bir gelişme bu sefer İsviçre'de yaşandı. Bir İsviçre bankası olan Julius Bar Bank'ın eski bir çalışanı olan Rudolf Elmer elindeki bilgileri Alman makamlarına teslim etti. Sözkonusu bilgilerde, gizli tutulan ve vergi kaçırılan hesap kayıtları ile Julius Bar Bank'ın en önemli vergi cennetlerinden birisi olan Cayman Adalarını kullanarak nasıl vergi kaçırdığına ilişkin detayların bulunduğu belirtildi.

Bütün bu gelişmeler, vergi cennetleri konusunu bir kez daha gündeme getirdi.

2. Vergi Cenneti Kavramı

Vergi cenneti, terim itibariyle akla ilk olarak hiç vergi alınmayan ya da çok düşük oranlı vergileme yapılan ülkeleri getirirse de, sadece bu özellik tek başına vergi cenneti tanımlaması için yeterli sayılmamaktadır. Zira, her egemen devlet, kendi ülke sınırları içerisinde uygulayacağı

vergi oranlarını dilediği gibi belirleme özgürlüğüne sahiptir. Nitekim, bir ülke veya bölgeyi vergi cenneti yapan özellik vergi oranından ziyade o ülke veya bölgede uygulanan şeffaflıktan uzak ve bilgi değişimine kapalı politikalarıdır. OECD kriterlerine göre;

- Herhangi bir vergilendirme yapılmayan ya da çok düşük oranlı yapılan,
- Vergisel işlemlerde gizliliği ön planda tutan,
- Diğer ülkelerle mali bilgi değişimine yanaşmayan,
- Tamamen vergisel nedenlerle yatırım yapılan ve reel anlamda aktif bir iktisadi faaliyetin bulunmadığı

ülke veya bölgeler vergi cenneti olarak kabul edilmektedir. Bu kriterler doğrultusunda, OECD tarafından 2000 yılında vergi cenneti olarak ilan edilen ülkeler şunlardır:

Andorra, Anguilla, Antigua&Barbuda, Dutch Antilles, Aruba, The Bahamas, Bahrein, Barbados, Belize, Bermuda, Cayman Islands, Cook Islands, Cyprus, Dominica, Gibraltar, Grenada, Guernesey, Isle of Man, Liechtenstein, Marshall Islands, Mauritius, British Virgin Islands, US Virgin Islands, Jersey, Liberia, Maldives, Malta, Monaco, Montserrat, Nauru, Niue, Panama, Samoa, Saint Kitts et Nevis, Santa Lucia, Saint Martin, Saint Vincent & the Grenadines, Seychelles, Tonga, Turks&Caicos, Vanuatu.

OECD bu ülkeleri özellikle mali bilgi değişimi ve paylaşımı konularında diğer ülkelerle işbirliği içinde hareket etmeye çağırılmaktadır. Bugün itibarıyla, bu ülkelerden 38 tanesi bu çağrıya olumlu karşılık vermiş ve OECD'nin işbirliği yapmaktan kaçınan vergi cennetleri listesinden çıkmıştır. Halen listede yer alan ve diğer ülkelerle işbirliği yapmaktan kaçınan üç vergi cenneti; Andorra, Liechtenstein ve Monaco'dur.

3. Vergi Cennetlerinde Neler Oluyor

Liechtenstein'da yaşananlar aslında buzdağının sadece suyun üstünde görünen kısmı ve Liechtenstein sadece küçük bir örnek. Bu ülkenin web sitesinde verilen bilgilere göre 2006 yılı itibarıyla ülkede faaliyet gösteren 15 bankada toplam 155 milyar dolar düzeyinde mevduat bulunmaktadır. Küçük ada devletleri olan Jersey, Guernsey ve Isle of Man'de bulunan para 1 trilyon doların üzerinde. Benzer şekilde, bir diğer vergi cenneti olan Cayman Adalarında faaliyet gösteren 281 bankada bulunan toplam para 1,9 trilyon dolar. Tüm dünya ölçeğinde, vergi cennetlerine yatırılan toplam para miktarı ise tahminlere göre 7 ile 12 trilyon dolar arasında değişmektedir.

Cayman Adaları da diğer vergi cennetleri gibi bankacılık işlemlerinin gizliliği ve finans piyasalarının denetimden uzak olmasıyla ünlü. Ada bu özellikleriyle pek çok finansal skandalla adını duyurdu. Örneğin, ada 1998'de iflas eden hedge fon devi Long Term Capital'in nominal iş merkezi konumundaydı. Enron şirketi iflasına sebep olan 2,9 milyar dolarlık zararını Cayman Adalarındaki 441 şubesini kullanarak gizlemişti. Parmalat banka hesaplarında 4,9 milyar dolarlık mevduatı bulunduğu yönündeki gerçek dışı iddiasını adadaki iştirakleri üzerinden ileri sürmüştü. 2007 yılında, Amerika'daki mortgage krizinden sonra 1,6 milyar dolar zararla iflas eden Bear Stearns hedge fonları da Cayman Adalarında kurulmuştu.

Bütün bu örnekler, denetimden yoksun, şeffaflıktan uzak piyasa ortamlarının büyük problemlere yol açacağını çok net bir şekilde göstermektedir. Vergi cennetleri nedeniyle ortaya çıkan vergi kaybının Amerika için 100 milyar dolar, Almanya için 30 milyar dolar seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir. Tüm dünya genelinde ise yıllık vergi kaybının 250 milyar dolardan fazla olduğu düşünülmektedir.

Vergi cennetlerinde uygulanan başlıca vergi kaçakçılığı yöntemleri şunlardır:

- Ülke içindeki mevduatın, bankaların da danışmanlık ve teknik desteğiyle, gizlice vergi cennetlerindeki bankalara transfer edilmesi ve burada elde edilen faiz gelirlerinin beyan dışı bırakılması
- İthal edilecek makine, teçhizat, ekipman gibi yatırım ya da tüketim mallarının vergi cennetlerinde kurulan tabela şirketleri üzerinden satın alınması. (Bu suretle, 10 liraya alınan bir mal vergi cennetinde kurulu şirketten 30 - 40 liraya alınır ve kar vergi cennetinde bırakılmış olur.)
- Ülke içindeki sermayenin vergi cennetlerindeki bankalara ya da sermaye sahibi tarafından kurulan tabela şirketlerine transfer edilmesi ve bu banka ve şirketlerden yönetim ücreti, faiz, komisyon, sigorta bedeli vb. adlar altında alınan yüksek tutarlı faturalarla ülke içindeki vergi matrahının aşındırılması.

Vergi cennetlerinin oluşturduğu sorunlar sadece vergi kayıp ve kaçığıyla da sınırlı değildir. Vergi cennetleri sundukları imkanlarla aynı zamanda suç cenneti haline de gelmektedirler. Buralara akan paranın önemli bir bölümü uluslararası uyuşturucu ticareti, yolsuzluk, zimmete geçirme ve benzeri faaliyetlerden elde edilen kara para niteliğindedir ve bu vergi cennetlerinde aklandıktan sonra özellikle terör gibi illegal faaliyetlerin finansmanında kullanılmaktadır. IMF Eski Direktörü Michel Camdessus vergi cennetlerinde aklanan para miktarının dünya GSMH'sinin % 2'si (2,1 trilyon dolar) civarında olduğunu belirtmiştir.

Diğer taraftan, Amerika'da mortgage kredilerindeki geri ödeme sorunlarıyla başlayan ve giderek global bir kredi ve likidite krizine dönüşen ekonomik gelişmeler de, uluslararası finans piyasalarında şeffaflığın, denetimin ve ülkeler arasındaki işbirliğinin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiştir. Özellikle, hiçbir denetime tabi olmayan, çoğunlukla vergi cennetlerinin sunduğu imkanlardan sonuna kadar faydalanan ve finansal ürünler yanısıra çeşitli emtia üzerinde de yatırım ve manipülasyon yaparak dünya ekonomisinin dengelerini alt üst eden hedge fonların bu son yaşanan krizin önde gelen sorumluları olduğu düşünülmektedir.

4. Vergi Cennetlerinin Gelir Dağılımına Etkisi

Bazı ülkelerin öncülüğünde başlayan sermaye gelirlerinde vergi oranlarının düşürülmesi hareketi, son dönemde giderek global bir yarış halini almıştır. Faiz gelirleri, kar payları, diğer sermaye gelirleri ve kurum kazançları üzerindeki vergiler tüm dünyada gerilemektedir. AB ülkelerinde kurumlar vergisi oranı 1980'de ortalama % 44 seviyelerinde iken 2007 itibarıyla % 29'a kadar düşmüştür. Günümüzün global finansal piyasa şartlarında bu trendin dışında kalmak mümkün görünmemektedir. Ulus devletler sermaye gelirlerinin vergilendirilmesinde özgürce karar verememekte, daha çok global finans piyasaları ve vergi cennetlerinin baskısı altında hareket etmektedirler.

Bu durumun en önemli sonucu ise gelir dağılımının bozulmasıdır. Almanya ve Avusturya'da nüfusun % 10'u toplam ülke servetinin 2/3'sinden fazlasını elinde bulundurmaktadır. Fransa'da en zengin %10'luk kesim toplam servetin % 46'sına sahiptir. Dünya ölçeğinde ise en zengin % 10'luk kesim dünya servetinin % 85'ini kontrol etmektedir. Sermaye gelirlerinin vergilendirilmemesi ya da düşük oranlı vergilenmesi, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik gibi kamusal hizmetlerin finansmanında yetersizliklere neden olmaktadır. Her vatandaşın ödeme gücü ölçüsünde kamu giderlerinin finansmanına katılması pek çok ülkede anayasal bir zorunluluktur. Ancak, zengin vatandaşların vergi ödememesi ya da gücünün çok altında vergi ödemesi, toplumun kalan kesimlerinin kamu hizmetlerinin finansmanını karşılamada yetersiz kalmalarına neden olmaktadır. Nitekim, günümüzde, tüketim vergileri ve ücretler üzerindeki vergilerin sermaye vergilerine nispeten oldukça yüksek olmasının bir nedeni de kamu hizmetlerinin finansmanında yaşanan kaynak yetersizliğidir.

Kısaca, vergi cennetleri bir yandan uyguladıkları vergi rejimleri ile diğer ülkelerin sermaye gelirleri üzerinden yeterince vergi almalarını engellerken diğer taraftan da vergi kaçırmak isteyenlere sunduğu imkanlarla ilgili ülkelerde vergi gelirlerinde azalmaya neden olarak dünya genelinde gelir dağılımının bozulmasına katkıda bulunmaktadırlar.

5. Vergi Cennetlerindeki Zararlı Faaliyetlere Karşı Alınması Gereken Tedbirler

Vergi cennetlerinde yaşanan vergi kaçakçılığı ve diğer yasadışı faaliyetlerle mücadele edebilmek için ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu anlamda uluslararası düzeyde Avrupa Birliği, OECD ve IMF çatısı altında bugüne kadar çeşitli önlemler alınmıştır.

Avrupa Birliği'nde vergi cennetlerine karşı uygulanan en önemli düzenleme 2005 yılında yürürlüğe giren Tasarruf Vergileri Direktifi (Savings Tax Directive) dir. Vergi otoritelerini bilgi değişimine zorlayan bu direktife göre banka mevduatlarına ödenen faizlerin hesap sahibinin mukimi olduğu ülkede vergilendirilmesi esastır. Ancak, kararların oy birliğiyle alınabildiği Avrupa Birliği'nde, oy birliğini sağlamak için, alınabilen kararlar çoğunlukla muafiyet ve istisnaları da beraberinde getirmekte ve dolayısıyla bir anlamda etkinliğini de kaybetmektedir. Nitekim, Avusturya, Belçika ve Lüksemburg sözkonusu direktiften istisna edilmişlerdir. Ancak, hesap sahiplerine ilişkin bilgileri vermeyi reddeden bu ülkelere, direktifin yürürlüğe girdiği 2005 yılından itibaren mevduat hesaplarına yürütülen faizler üzerinden ilk üç yıl için %15, ikinci üç yıl için %20 ve bundan sonra % 35 oranında vergi kesintisi yapma zorunluluğu getirilmiştir.

Liechtenstein skandalının ardından toplanan AB üyesi 27 ülkenin Maliye Bakanları vergi cennetlerine yönelik tedbirlerin artırılması konusunda görüş birliğine varmışlardır. Bu çerçevede, Avrupa Komisyonu'nun Tasarruf Vergileri Direktifini yenileyerek mevzuat boşluklarını kapatması beklenmektedir. Buna göre,

- Faiz gelirlerinin yanısıra kar payları ve diğer sermaye kazançlarının,
- Bireysel hesapların yanısıra vakıf ve benzeri tüzel kişilik hesaplarının

da direktif kapsamına alınması düşünülmektedir. Öte yandan, bankacılık işlemlerine katı gizlilik kuralları uygulayan ülkelere de hesap sahiplerinin kimlik bilgilerini ilgili ülkelere verme zorunluluğu getirilmesi planlanmaktadır.

Öte yandan Liechtenstein’da yaşananlar, bugüne kadar vergi cennetleri ve kara para aklama ile mücadele konularında OECD ve IMF gibi uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan çalışmaların da başarılı olmadığını göstermiştir. OECD tarafından belirlenen 41 vergi cennetinden bugün itibarıyla sadece 3’ü kara listede yer almaktadır. Ancak, listeden çıkan vergi cennetlerinde vergi kaçakçılığı ve kara para aklama faaliyetleri devam etmektedir. Benzer şekilde, hükümetler arası Finansal Aksiyon Görev Gücü (Financial Action Task Force) Liechtenstein dahil kara listesindeki bütün ülkeleri listeden çıkarmıştır. Liechtenstein Başbakanı da IMF’in ülkesinde iki kere inceleme yaptığını ve olumlu görüş verdiğini açıklamıştır. Diğer taraftan, Liechtenstein AB’nin Tasarruf Vergileri Direktifi’ni de imzalamıştır.

Buradan anlaşılacağı üzere, bugüne kadar alınan tedbirler sorunu kaynağından ve esaslı bir şekilde çözmek yerine, çok daha ılımlı ve dolaylı tedbirler düzeyinde kalmıştır. Bunun da ötesinde, kara listeleri temizlemek gibi mevcut girişimler yasadışı faaliyetleri bir anlamda yasal hale getirmiştir.

Bu nedenle, vergi cennetleri ile mücadelede radikal adımların atılması gerekmektedir. Örneğin, OECD mali bilgi paylaşımının olaya özgü olarak ve talep üzerine yerine getirilmesini şeffaflık adına yeterli görmektedir. Bu durum, bir ülkenin bir vergi cennetinden bilgi istemeden önce hangi mükellef hakkında bilgi isteyeceğini bilmesini gerektirmektedir. Halbuki yapılması gereken, sistematik olarak bilgi paylaşım mekanizmalarının kurulması ve başta vergi cennetleri olmak üzere tüm ülkelerin kendi egemenlik sahalarındaki yabancı kişi ve kurumların finansal işlemlerine ilişkin bilgileri düzenli olarak ilgili ülkelere aktarımının temin edilmesidir.

Vergi cennetlerinde yaşanan sorun global nitelikte olduğu için çözüm de global ölçekte aranmak zorundadır. Bu çerçevede;

- Global finans piyasaları şeffaf hale getirilmelidir. Devletler ülkelerinde bulunan yabancıların gelirlerini sistematik olarak ilgili devletlere bildirmelidir.
- Avrupa Birliği’nin Tasarruf Vergileri Direktifi tüm dünya çapında uygulanmalı ve her tür sermaye gelirini ve tüzel kişiliği kapsama almalıdır.
- Avusturya, Liechtenstein ve Monaco gibi ülkelerin vergi kaçakçılığında sadece olay bazında önerdiği idari yardım modeli yeterli değildir. Tüm ülkeler uluslararası vergi kaçakçılığı ve kara para aklama ile etkin bir şekilde mücadele etmeli ve bu konuda gerekli tedbirleri almalıdır.
- Sermaye gelirlerinden alınan vergilerde oran indirme yarışına son verilmeli ve bu amaçla %20 gibi minimum vergi oranı tespit edilmelidir.
- Her ülke vergi cennetlerini bir kara liste ile tespit etmeli ve etkili yaptırımlara tabi tutmalıdır.

Vergi cennetleri ile mücadelede bankalara da büyük sorumluluk düşmektedir. Zira, bankalar bir yandan kendi vergisel yükümlülüklerini azaltmak için vergi cennetlerini kullanırken, diğer taraftan da müşterilerine sağladıkları gizlilik dolayısıyla ilgili devletlerde vergi kaybına ve suçun finansmanına aracılık etmek ve suç gelirlerini aklamak suretiyle yasadışı faaliyetlerinin sürdürülmesine imkan vermektedirler. Bankaların desteği olmaksızın sözkonusu küçük devletlerin bugünkü vergi cennetleri haline gelmesinin imkansız olduğu bilinmektedir.

6. Vergi Cennetlerine Yönelik Türk Vergi Mevzuatında Yeralan Düzenlemeler

Vergi cennetleri ve zararlı vergi rekabeti uygulamalarıyla mücadele etmek amacıyla son dönemde Türk vergi mevzuatımızda iki önemli düzenleme yapılmıştır. Bunlar, 21.06.2006 tarih ve 26205 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 7’inci maddesi ile 30’uncu maddesinin 7 numaralı bendidir. Her iki düzenlemenin de ortak özelliği vergi mevzuatımıza yeni Kurumlar Vergisi Kanunu ile ilk defa girmiş olmalarıdır. Öte yandan, paralel düzenlemeler 4.4.2007 tarih ve 26483 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5615 sayılı kanunla, Gelir Vergisi Kanunu’nun 75 ve 94’üncü maddelerinde de yapılmıştır.

Kurumlar Vergisi Kanunu’nun “Kontrol Edilen Yabancı Kurum Kazancı” başlığını taşıyan 7’inci maddesi aşağıdaki gibidir.

“MADDE 7- (1) Tam mükellef gerçek kişi ve kurumların doğrudan veya dolaylı olarak ayrı ayrı ya da birlikte sermayesinin, kâr payının veya oy kullanma hakkının en az % 50'sine sahip olmak suretiyle kontrol ettikleri yurt dışı iştiraklerinin kurum kazançları, dağıtılın veya dağıtılmasın aşağıdaki şartların birlikte gerçekleşmesi halinde, Türkiye’de kurumlar vergisine tâbidir:

a) İştirakin toplam gayrisafi hasılatının % 25 veya fazlasının faaliyet ile orantılı sermaye, organizasyon ve eleman istihdamı suretiyle yürütülen ticarî, ziraî veya serbest meslek faaliyeti dışındaki faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşması.

b) Yurt dışındaki iştirakin ticarî bilânço kârı üzerinden % 10’dan az oranda gelir ve kurumlar vergisi benzeri toplam vergi yükü taşıması.

c) Yurt dışında kurulu iştirakin ilgili yıldaki toplam gayrisafi hasılatının 100.000 YTL karşılığı yabancı parayı geçmesi.

(2) Birinci fıkrada yer alan toplam vergi yükü, Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendindeki tanıma göre tespit edilir.

(3) Kontrol oranı olarak, ilgili hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte sahip olunan en yüksek oran dikkate alınır.

(4) Birinci fıkradaki şartların gerçekleşmesi durumunda yurt dışında kurulu iştirakin elde etmiş olduğu kâr, yurt dışı iştirakin hesap döneminin kapandığı ayı içeren hesap dönemi itibarıyla tam mükellef kurumların, kurumlar vergisi matrahına hisseleri oranında dahil edilir.

(5) Bu maddeye göre Türkiye’de vergilenmiş kazancın yurt dışındaki kurum tarafından sonradan dağıtılması durumunda, elde edilen kâr paylarının vergilenmemiş kısmı kurumlar vergisine tâbi tutulur.”

Bu düzenlemedeki temel amaç sermayenin zararlı vergi rekabeti yapan ülkelere gitmesini önlemektir.

Sözkonusu düzenlemeye göre; tam mükellef gerçek kişi ve kurumların doğrudan veya dolaylı olarak ayrı ayrı ya da birlikte sermayesinin, kar payının veya oy kullanma hakkının en az % 50'sine sahip olmak suretiyle kontrol ettikleri yurt dışı iştiraklerinin kurum kazançları, dağıtılın veya dağıtılmasın maddede belirtilen diğer şartların birlikte gerçekleşmesi halinde, Türkiye'de kurumlar vergisine tabi olacaktır.

Aynı Kanun'un "Dar Mükellefiyette Vergi Kesintisi" başlığını taşıyan 30'uncu maddesinin 7 numaralı fıkrası ise aşağıdaki gibidir.

"MADDE 30- (7)Kazancın elde edildiği ülke vergi sisteminin, Türk vergi sisteminin yarattığı vergilendirme kapasitesi ile aynı düzeyde bir vergilendirme imkânı sağlayıp sağlamadığı ve bilgi değişimi hususunun göz önünde bulundurulması suretiyle Bakanlar Kurulunca ilan edilen ülkelerde yerleşik olan veya faaliyette bulunan kurumlara (tam mükellef kurumların bu nitelikteki ülkelerde bulunan iş yerleri dahil) nakden veya hesaben yapılan veya tahakkuk ettirilen her türlü ödemeler üzerinden, bu ödemelerin verginin konusuna girip girmediğine veya ödeme yapılan kurumun mükellef olup olmadığına bakılmaksızın % 30 oranında vergi kesintisi yapılır.

a) Emsaline uygun fiyatlarla satın alınan mal ve iştirak hisseleri için yapılan ödemeler, emsaline uygun fiyatlarla deniz ve hava ulaştırma araçlarının kiralanması için yapılan ödemeler ile yapılan işin tamamlanabilmesi bakımından zorunluluk arz eden geçiş ücreti, liman ücreti gibi ödemeler üzerinden yapılacak kesinti oranını; her bir ödeme türü, faaliyet konusu ya da sektör itibarıyla ayrı ayrı belirlemeye, sifira kadar indirmeye veya kanunî seviyesine kadar getirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

b) Yurtdışındaki finans kuruluşlarından temin edilen borçlanmalara ilişkin ana para, faiz ve kâr payı ödemeleri ile sigorta ve reasürans ödemeleri üzerinden bu fıkra uyarınca vergi kesintisi yapılmaz.

c) Bu fıkraya göre vergi kesintisine tâbi tutulan ödemeler, Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarına göre ayrıca vergi kesintisine tâbi tutulmaz."

Yapılan bu düzenleme ile, zararlı vergi rekabeti uygulayan ülkelerde yerleşik kurumlara yapılan her türlü ödemeler üzerinden, Türkiye'deki kurum kazançlarının taşıdığı vergi yüküne yaklaşık oranda bir vergi kesintisi yapılması öngörülmüştür.

Zararlı vergi rekabeti uygulayan ülkelerde yerleşik kurumlara veya bu ülkelerde bulunan tam mükellef kurumlara ait iş yeri veya daimi temsilcilere yapılacak her türlü ödemeler bu kapsamdadır. Ancak, transfer fiyatlandırması esaslarına göre emsaline uygun fiyatlarla satın alınan mal ve iştirak hisseleri için yapılan ödemeler ile yurt dışındaki finans kuruluşlarından temin edilen borçlanmalara ilişkin ana para, faiz ve kâr payı ödemeleri üzerinden bu fıkra uyarınca vergi kesintisi yapılmayacaktır.

Yapılan düzenleme ile vergi cenneti olarak nitelenen ülkelerde yerleşik gerçek veya tüzel kişilere çeşitli adlar altında yapılacak ödemelerin, Türkiye'deki vergi matrahlarını azaltmak amacıyla kullanılmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bu haliyle sözkonusu hüküm, kontrol edilen yabancı kurumlarla ilgili düzenlemeye de paraleldir. Ancak her iki düzenlemenin aynı yabancı

kuruma uygulandığı durumlarda mükerrer vergilendirmeye yol açmamak için, aynı kanunun 34'üncü maddesinde yapılan düzenleme ile vergi mahsubu imkanı da getirilmiştir.

7. Vergi Cennetlerindeki Zararlı Faaliyetlere Karşı Türkiye'de Alınması Gereken Tedbirler

Zararlı vergi rekabeti uygulayan ülkeleri belirleme yetkisi kanunla Bakanlar Kurulu'na verilmiştir. Bakanlar Kurulu bu yetkisini kullanırken Türk vergi sisteminin yarattığı vergilendirme kapasitesi ile aynı düzeyde bir vergilendirme imkanı sağlayıp sağlamadığı ve bilgi değişimi hususlarını dikkate alacaktır. Kanunun bu hükmü 21.06.2006 tarihinde yürürlüğe girmesine rağmen Bakanlar Kurulu'nca henüz "vergi cenneti" olarak kabul edilen ülkelerin listesi ilan edilmediğinden bu düzenlemenin uygulanması mümkün olamamaktadır. Bu durum ise ülkemizi Liechtenstein gibi vergi cennetleri üzerinden gerçekleştirilen vergi kayıp ve kaçığına karşı önemli bir vergi güvenlik sisteminden yoksun bırakmaktadır. Bu nedenle sözkonusu listenin ivedilikle hazırlanarak yürürlüğe konulması büyük önem arz etmektedir.

8. Sonuç

Geçtiğimiz Şubat ayında Liechtenstein'da ortaya çıkan vergi kaçakçılığı skandalı tüm dünyada dikkatlerin vergi cennetleri üzerine çevrilmesine neden olmuştur. Son yılların bu en önemli vergi skandalı, vergi cennetlerinde denetimden yoksun, şeffaflıktan uzak ve gizlilik içinde çalışan finans sisteminin ne tür sorunlara yol açabileceğini gözler önüne sermiştir. Bu çerçevede, bir yandan elde edilen bilgiler ışığında aralarında Almanya, İngiltere, Amerika, İsveç ve Avustralya'nın da bulunduğu ülkelerde vergi incelemeleri devam ederken, diğer taraftan da vergi cennetleriyle mücadele konusunda atılması gereken adımlar tartışılmaya başlanmıştır. Avrupa Birliği, 2005 yılında yürürlüğe giren Tasarruf Vergileri Direktifi'ni daha etkin hale getirme kararı alırken, OECD tüm ülkeleri işbirliği içinde hareket etmeye davet etmiştir. Tüm bu süreçte yaşananlar sorunun global nitelikte olduğunu ve çözümün de global ölçekte aranması gerektiğini bir kez daha göstermiştir. Ancak, uluslararası işbirliğinin yanısıra, her ülkenin alması gereken tedbirler de bulunmaktadır. Ülkemizde de son dönemde bu konuda iki önemli kanuni düzenleme yapılmıştır. Bu kapsamda, Türk vergi sistemine yeni Kurumlar Vergisi Kanunu çerçevesinde, Kontrol Edilen Yabancı Kurum müessesesi ile vergi cennetlerine yapılan ödemeleri stopaja tabi tutmayı öngören düzenleme dahil edilmiştir. Ancak, Bakanlar Kurulu'nun zararlı vergi rekabeti uygulayan ülkeleri henüz belirlememiş olması nedeniyle sözkonusu düzenlemeler halihazırda uygulanamamaktadır. Liechtenstein'da yaşananlar konunun önemini çok açık bir şekilde ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle, vergi cennetlerinin belirlenerek Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit edilmesi kanuni altyapısı mevcut olan sözkonusu düzenlemelerin işler hale getirilmesi açısından hayati öneme sahip görülmektedir.

Kaynakça:

- 1-) <http://www.gib.gov.tr>
- 2-) <http://www.kpmg.com>
- 3-) <http://www.oecd.org>
- 4-) <http://ec.europa.eu>

- 5-) <http://www.reuters.com>
- 6-) <http://economictimes.indiatimes.com>
- 7-) <http://www.attac.de>
- 8-) <http://www.liechtenstein.li/en>
- 9-) Nick Mathiason, 2 March 2008, <http://observer.guardian.co.uk>
- 10-) Tony Barber Haig Simonian, EU states back Germany's call to crack down on Europe tax havens, 5 March 2008, Financial Times
- 11-) Sean O'Grady, Europe vs the super-rich & A guide to Europe's Tax Havens, 4 March 2008, www.independent.co.uk
- 12-) Bertrand Benoit, Germany to rally EU support for crackdown against tax havens, 3 March 2008, www.íht.com
- 13-) Beat Balzli, Holger Stark, International Tax Evasion Scandal Spreads, 3 March 2008, www.spiegel.de